

Aanbiedingsbrief bij het advies van de maatschappelijke Denktank van Stadlander aan het bestuur van Stadlander, de heer Ton Ringersma

Bergen op Zoom, 8 juni 2016

Geacht bestuur van Stadlander, beste Ton,

Enthousiasme en betrokkenheid, het zijn twee begrippen die bij me opkomen als ik terugkijk op het werk van de maatschappelijke Denktank Stadlander die eind 2015 van start ging. Vanaf het allereerste begin tot aan de laatste bijeenkomst bleken de leden van de Denktank oprecht belang te stellen in het verbeteren van de legitimatie van Stadlander en van de relatie van de corporatie met haar belanghouders.

Daar was en is ook het nodige te doen. Al voor de start van de Denktank, op de belanghoudersbijeenkomst van oktober 2015, werd me duidelijk dat de relatie en communicatie tussen Stadlander en belanghouders voor verbetering vatbaar is.

Het initiatief van Stadlander om een maatschappelijke Denktank in te stellen is daarom verstandig en moedig tegelijk. Al was die 'legitimiteitsituatie' niet direct de aanleiding voor het instellen van de Denktank. Stadlander was en is op zoek naar manieren om de betrokkenheid en invloed van directe belanghouders op haar strategisch beleid te vergroten.

Dat is inderdaad belangrijk. Een maatschappelijke organisatie hoort zich actief te laten beïnvloeden vanuit de samenleving, in de eerste plaats door de primaire belanghouders van de corporatie, huurders en gemeenten. Dat de zeggenschap over het beleid van de corporatie bij het bestuur ligt is formeel volstrekt juist, maar een corporatie die voor en van de samenleving is – en wil zijn – organiseert betrokkenheid en invloed op haar beleid en daarmee in elk geval in mentaal opzicht een 'maatschappelijk eigenaarschap'; belangrijk dus, zeker, ook voor de maatschappelijke legitimiteit van de corporatie. Maar in de Denktank hadden we daar gaandeweg een paar gedachten bij.

De eerste – en die kwam al snel op tafel in de Denktank – was dat de legitimatie van Stadlander misschien wel meer gediend zou kunnen zijn met inzet op andere vlakken dan die van beleidsinvloed. Na de belanghoudersbijeenkomst maakte ook de eerste bijeenkomst van de Denktank dat onmiddellijk duidelijk. Nodig was en is: een betere communicatie, een toegankelijke dienstverlening (ook niet-digitaal), huurders serieus nemen, werken aan de relatie op alle niveaus. Geen kleinigheid, want een kwestie van werken aan aanzienlijke verbeteringen in de dagelijkse praktijk en aan houding en gedrag (cultuur) binnen de organisatie. De Denktank heeft, gezien het belang voor de legitimiteit, in de eerste bijeenkomst en bij gelegenheid ook daarna aandacht besteed aan deze aspecten van het functioneren van Stadlander.

Een tweede gedachte die zich vormde was dat er ook op andere fronten, zoals ingezet door wet- en regelgeving, nogal wat in gang is gezet om invloed op beleid van direct betrokkenen te versterken. De Woningwet met name zorgt ervoor dat huurders en gemeenten meer te zeggen krijgen in het beleid van woningcorporaties, onder meer door versterkte bevoegdheden en door de verplichting om tot gezamenlijke prestatieafspraken te komen. Het maakte de zoektocht van de Denktank enerzijds lastiger – want waar kon de meerwaarde van het advies nog liggen als er al zoveel werd georganiseerd? – maar anderzijds ook scherper. Het advies van de Denktank moest zich vooral richten op wat we 'georganiseerde legitimiteit' zijn gaan noemen: vormen of structuren die de

corporatie zelf in het leven roept en die gericht zijn op vergroting van de invloed van de directe belanghouders op het strategische beleid van Stadlander op langere termijn; die daarmee het eigenaarschap van de samenleving zou vergroten en de legitimiteit zou kunnen versterken.

Een derde gedachte en constatering. Dat het allemaal nog niet zo eenvoudig is om een vorm te vinden die een rechtstreeks antwoord vormt op de vraag van Stadlander. De sector van woningcorporaties is – met andere maatschappelijke sectoren – al geruime tijd op zoek naar antwoorden op vragen van belanghouderschap en legitimiteit. Ook op dit moment nog vinden binnen de sector experimenten plaats om ‘gaten’ in het systeem van legitimiteit, stakeholderinvloed en participatie op te vullen. We hebben in de Denktank dankbaar gebruik kunnen maken van alle beschikbare inzichten en ervaringen die er in de sector voorhanden zijn, ons laten inspireren door ervaringsdeskundigen, maar uiteindelijk hebben we met al deze input in boeiende gesprekken toch zelf een oplossing kunnen uitwerken.

Heel kort gesteld bestaat die oplossing uit het instellen van een Volkshuisvestingsraad, een vorm waarbinnen belanghouders van Stadlander – huurders (en woningzoekenden) en gemeenten – raad geven over en ten behoeve van de volkshuisvesting in het werkgebied van de corporatie, primair gericht op beïnvloeding van het strategisch beleid van Stadlander op langere termijn. Mogelijk kan deze raad daarnaast ook van betekenis zijn voor andere betrokkenen in hetzelfde werkgebied, juist vanwege de primaire oriëntatie op de volkshuisvesting op langere termijn. Hier liggen tevens kansen op innovatie voor de sector volkshuisvesting en daarbuiten, in de sfeer van netwerk-governance, een ontwikkeling die aanstaande zou kunnen zijn.

In het advies zitten aanwijzingen hoe de Volkshuisvestingsraad in te richten, maar nadere uitwerking is nog nodig. Dat vraagt enerzijds om het inrichten van een implementatiefase aansluitend aan het advies, waarin door Stadlander concreet vorm kan worden gegeven aan de beoogde raad. Anderzijds is ook daarna ontwikkelruimte nodig voor de Volkshuisvestingsraad om al doende te leren en ontwikkelen en daarmee van betekenis te worden voor Stadlander, regio en betrokken belanghebbenden. In die ontwikkeling kunnen vervolgens zaken worden verkend en uitgewerkt die in het advies van de Denktank nu nog geen plaats hebben gekregen, zoals hoe mogelijkheden van de (informatie)technologie optimaal te benutten bij het betrekken van direct belanghebbenden in het werkgebied of hoe beïnvloeding door belanghouders op de inzet van het maatschappelijk bestemd vermogen van Stadlander relevant te laten zijn. Het pleit ervoor deze Volkshuisvestingsraad, zeker in dit ontwikkelstadium, nog niet al te zwaar te belasten met formele verantwoordelijkheden en bevoegdheden en vooral te zorgen voor goede leer- en ontwikkelcondities. Want zoveel is wel duidelijk geworden: we moeten zorgen voor een vitaal verband met betekenis voor Stadlander, regio en betrokken belanghebbenden.

In het advies van de Denktank worden de contouren van de Volkshuisvestingsraad geschetst, zoals dat in de Denktank aan de orde is geweest aan de hand van een programma van eisen voor georganiseerde legitimiteit van Stadlander. In het advies gaat de Denktank ook in op wat (nog meer) nodig wordt geacht om de legitimiteit van Stadlander in bredere zin te versterken. Werken aan betrokkenheid en invloed van belanghouders op het beleid kan niet zonder dat ook gewerkt wordt aan andere pijlers van legitimiteit, aan waardering en vertrouwen bij belanghebbenden op basis van het dagelijks functioneren van Stadlander en op basis van een besef en gevoel dat Stadlander het hart op de goede plek heeft. Relatie en communicatie met de omgeving, op alle niveaus in de organisatie, zijn cruciaal en voor verbetering vatbaar. Het is een bijvangst bij de kern van het advies, maar een waarvan ik u wil meegeven hiermee uw voordeel te doen.

Ten aanzien van de status van dit advies en ten aanzien van het vervolgproces stelt de Denktank het volgende voor. In de Denktank hebben we de vrijheid gekregen – en genomen – om van gedachten te wisselen over de vraag van Stadlander. We hebben daarin houvast, structuur en focus aangebracht, maar hier en daar ook uitstapjes gemaakt. De oplossing die we voorstellen in dit advies behoeft onzes inziens een bredere basis dan die van de Denktank. Allereerst bestuurlijke feedback van Stadlander: hebben we met ons advies een goed antwoord gegeven op de vraag van Stadlander? Kan Stadlander hiermee verder? We kijken uit naar de bestuurlijke reactie van Stadlander op de vervulling van onze opdracht. Daarnaast achten we ook maatschappelijke feedback gewenst voor het draagvlak van het advies. Voortkomend uit een initiatief van Stadlander op de belanghoudersbijeenkomst van 2015 en voortkomend uit de belanghouders van Stadlander wil de Denktank haar advies dan ook toelichten op de belanghoudersbijeenkomst van 5 juli 2016 en belanghouders uitnodigen tot een ‘maatschappelijke reactie’. We denken dat dit de kwaliteit en het draagvlak van het advies ten goede komt. Zo ligt er in de zomer een advies van de Denktank, inclusief reacties van relevante betrokkenen – bestuur, RvC en belanghouders – dat verder kan worden uitgewerkt en gerealiseerd.

Tot slot. Ik heb mijn werk als voorzitter van de maatschappelijke Denktank met veel plezier gedaan. Van start tot finish was het een boeiend proces. Een uitdagende opdracht, inhoudelijk en procesmatig. Een thema, maatschappelijke legitimatie en verankering, dat me boeit en bezighoudt. Een proces dat gaandeweg invulling en kleur kreeg. Met meteen al ook eerste effecten. Aanpassingen in de dienstverlening, het wegnemen van eerste pijnpunten. Stapjes in de relatie en communicatie door de ontmoetingen van management van Stadlander en belanghouders. De bijzondere setting, belanghouders in de Denktank met elkaar in gesprek en Stadlanders die toehoren, steeds weer op andere locaties in de regio; zeer plezierig en leerzaam.

Maar wat mijn werk ook ditmaal weer ruimschoots de moeite waard maakte was toch vooral de betrokkenheid en het enthousiasme van de deelnemers aan de Denktank. Ik wil de deelnemers aan de Denktank daarvoor hartelijk bedanken en u daar als bestuur van Stadlander even hartelijk mee feliciteren. En ik wil graag de hoop uitspreken dat dit enthousiasme en deze betrokkenheid verder kunnen worden uitgebouwd en de basis gaan vormen voor een betekenisvolle maatschappelijke verankering en duurzame legitimatie van Stadlander.

Graag bied ik hierbij, namens de maatschappelijke Denktank van Stadlander, met genoegen het advies ‘Volkshuisvestingsraad voor Stadlander’ aan. We kijken uit naar een vruchtbare behandeling, uw bestuurlijke reactie en een legitimerend vervolg.

Hartelijke groet,

Leo Gerrichhauzen

Voorzitter maatschappelijke Denktank Stadlander